

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія музики і хореографії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ

«» 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ МУЗИКИ: СОЛЬФЕДЖІО

для студентів 4 курсу

спеціальності	014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)
освітньо-професійної програми	Середня освіта (Музичне мистецтво)
освітньо-кваліфікаційний рівень	молодший спеціаліст

Київ – 2022

Розробник: Дерев'янченко Олена Олександрівна, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат мистецтвознавства, доцент

Викладач: Дерев'янченко Олена Олександрівна, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат мистецтвознавства, доцент

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії музики і хореографії

Протокол від « 31 » серпня 2022 р. № 1

Голова циклової комісії Романова Тетяна РОМАНОВА

Робочу програму перевірено

« » _____ 2022 р.

Заступник директора

з навчально-методичної роботи

Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора

з навчальної роботи

Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60
Курс	4
Семестр	7
Кількість змістових модулів з розподілом	2
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, в тому числі:	60
Аудиторні	28
Модульний контроль	4
Самостійна робота	28
Форма семестрового контролю	Екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Сольфеджіо» є формування вільної слухової орієнтації в музичному матеріалі, розвиток різних видів музичного слуху (мелодичного, тембрового, ладового, гармонічного, поліфонічного) та інших музичних здібностей; уміння слухати та сприймати музику в усіх її компонентах.

Завдання:

- формування у студентів навичок точного інтонування;
- визначення на слух елементів музичної мови;
- формування навички вільного читання з листа (з урахуванням чистого інтонування та метро-ритмічної точності) різних одноголосних музичних прикладів та середніх за складністю хорових партитур;
- розвиток внутрішнього слуху;
- розвиток вміння визначити стиль та характер музичного твору без програвання його на інструменті;
- формування навички визначення мелодичних та ладових особливостей, гармонічної мови хорової партитури;
- розвиток відчуття ансамблю підчас сольфеджування багатоголосних прикладів;
- усвідомлення структурної, ладової та тональної, метроритмічної будови музичного твору;
- формування навичок запису одноголосного і двоголосного диктанту;
- розвиток творчої ініціативи та здібностей;
- розвиток музичної пам'яті.

У студентів мають бути сформовані такі **компетентності**:

Загальні:

- Здатність до аналізу та синтезу;
- базові загальні знання;
- засвоєння основ базових знань з професії;
- навички управління інформацією;
- здатність застосовувати знання на практиці;
- здатність до навчання;
- здатність досягнення цілі.

Фахові:

- усвідомлення соціальної значущості професії, вмотивоване здійснення професійної діяльності;
- володіння предметною та сучасною базою знань;
- здатність реалізовувати навчальні програми базових курсів у різних освітніх установах;
- знання і застосування сучасних технологій для забезпечення якості навчально-виховного процесу освітнього закладу;
- володіння методами навчання і виховання засобами музичного мистецтва;
- володіння теоретичними основами музичного мистецтва, професійною термінологією;

- володіння методами, прийомами і практичними навичками роботи в області музичного мистецтва;
- здатність до творчості.

Предметні:

- - здатність аналізувати основні закономірності будови і втілення музичного образу в музичному прикладі;
- - розуміння функційної логіки розвитку музичного твору;
- здатність самостійно оформити гармонічний супровід до певного музичного прикладу;
- - здатність ефективно використовувати у практичній діяльності форми, методи, засоби предмету сольфеджіо.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає досягнення наступних результатів:

- Аналізувати будову музичного твору, визначати його тональність, лад, метроритмічні особливості;
- Визначати на слух музичні елементи (інтервали, акорди, лади);
- Записувати одноголосні та двоголосні фрагменти;
- Правильно інтонувати у вивчених ладах;
- Створювати власні мелодії та ритмічні партитури із зазначеними музичними елементами;
- Читати ноти з листа з правильним тактуванням в різних розмірах;
- Вміти транспонувати музичні твори та їхні фрагменти в різні тональності.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт		
		Аудиторна		Самостійна
		Практичні	МКР	
Змістовий модуль 1. Гармонічне багатоголосся.				
Тема 1. Гармонічне чотириголосся у тісному розташуванні.	8	4		4
Тема 2. Гармонічне чотириголосся у широкому розташуванні.	12	6		6
Тема 3. Нонакорди S та D групи	8	4		4
Модульний контроль	2		2	
Разом	30	14	2	14
Змістовий модуль 2. Хроматизм. Відхилення.				
Тема 1. Ладова альтерація мажору та мінору.	12	6		6
Тема 2. Гармонічні звороти в умовах ладової альтерації.	8	4		4
Тема 3. Відхилення в тональності першого ступеня спорідненості.	8	4		4
Модульний контроль	2		2	
Разом	30	14	2	14
Усього	60	28	4	28

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Гармонічне чотириголосся

Тема 1. Гармонічне чотириголосся у тісному розташуванні.

Слуховий аналіз та спів акордових послідовностей у тісному розташуванні в гармонічному чотириголоссі. Створення власних послідовностей із врахуванням гармонічної логіки. Сольфеджування та читання з листа мелодій із різними видами синкоп. Запис диктантів у складних розмірах.

Тема 2. Гармонічне чотириголосся у широкому розташуванні.

Слуховий аналіз та спів акордових послідовностей у широкому розташуванні в гармонічному чотириголоссі. Створення власних послідовностей із врахуванням гармонічної логіки. Сольфеджування двоголосся. Запис диктантів у складних розмірах.

Тема 3. Нонакорди S та D групи

Слуховий аналіз та спів акордових послідовностей із застосуванням нонакордів. Сольфеджування двоголосних та триголосних музичних прикладів. Запис диктантів у складних розмірах.

Змістовий модуль 2. Хроматизм. Відхилення

Тема 1. Ладова альтерація мажору та мінору.

Спів гами з ладовою альтерацією. Прохідні та допоміжні хроматизми. Спів музичних прикладів. Правила запису. Запис диктанту із хроматизмами.

Тема 2. Гармонічні звороти в умовах ладової альтерації.

Слуховий аналіз та спів акордових послідовностей з альтерованими акордами. Сольфеджування та читання з листа одноголосних та двоголосних мелодій із хроматизмами та альтерацією. Запис диктантів із хроматизмами.

Тема 3. Відхилення в тональності першого ступеня спорідненості.

Ознайомлення із послідовностями з відхиленнями у тональності першого ступеня спорідненості. Створення власних послідовностей з відхиленнями. Слуховий аналіз та диктанти із відхиленнями у тональності першого ступеня спорідненості.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	7	7	7	7
Робота на практичному занятті	10	7	70	7	70
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом		-	117	-	117
Максимальна кількість балів – 234					
Розрахунок коефіцієнта – 3,9					

6.2. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Гармонічне чотириголосся		
1	Гармонічне чотириголосся в тісному розташуванні	4
2	Гармонічне чотириголосся в широкому розташуванні	6
3	Нонакорди S та D групи	4
Змістовий модуль 2. Хроматизм. Відхилення		
1	Ладова альтерація мажору та мінору	6
2	Гармонічні звороти в умовах ладової альтерації	4
3	Відхилення в тональності першого ступеня спорідненості.	4

6.3. Форми проведення модульного контролю

Форма проведення модульного контролю – письмова.

Включає в себе диктант, слуховий аналіз інтервалів, акордову послідовність. Максимальна кількість балів – 25.

Максимальна кількість балів – 25	Критерії оцінювання
20 – 25	Завдання виконані правильно (90% - 100% виконання).
15 – 19	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (75% – 89%).
10 – 14	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (50% – 74%).
1-9	Завдання виконані з великою кількістю неправильних відповідей.

6.4. Форми проведення семестрового контролю

Форма проведення: комбінована

Екзамен складається з чотирьох частин. Перша частина – диктант, виконується 10 раз через кожні 2 хвилини. Друга частина – акордова послідовність включає в себе тризвуки головних ступенів та побічні септакорди; 10 інтервалів від звуку. Третя частина – побудова та спів заданих гам, інтервалів та акордів. Четверта частина – спів двоголосся.

Тривалість письмової частини – 1,5 години

Максимальна кількість балів:

за письмову частину – 20 балів; за усну частину – 20 балів.

Критерії оцінювання:

1. Диктант – 10 балів;
2. Слуховий аналіз (акордова послідовність та інтервали) – 10 балів;
3. Усна частина: побудова та спів гам, інтервалів та акордів – 10 балів;
4. Спів двоголосся – 10 балів

6.5. Орієнтований перелік питань для семестрового контролю

Перелік усних питань:

1. Визначте і проспівайте: гаму Сі-бемоль мажор (гарм.); характерні інтервали в ній; акордову послідовність: T53 – S6 – 3653 – T64 – D7 – T.
2. Визначте і проспівайте: гаму до # мінор (гарм.); тритони в ній; акордову послідовність: t6 – s53 – II65 – D2 – D43– t53
3. Визначте і проспівайте: гаму до мінор (мелод.); тритони в ній; акордову послідовність: t6 – s53 – II65 – D2 – D43– t53
4. Визначте і проспівайте: гаму Ля бемоль мажор (гарм.); тритони в ній; акордову послідовність: T53 – S64 – MVII7 - 3mVII7 - D65 – T53.
5. Визначте і проспівайте: гаму Ля мажор (гарм.); тритони в ній; акордову послідовність: T53 – S64 – MVII7 - 3mVII7 - D65 – T53.
6. Визначте і проспівайте: гаму Мі мажор (гарм.); характерні інтервали в ній; акордову послідовність: T53 – S6 – 3653 – T64 – D7 – T.
7. Визначте і проспівайте: гаму Мі-бемоль мажор (гарм.); характерні інтервали в ній; акордову послідовність: T53 – S6 – 3653 – T64 – D7 – T.
8. Визначте і проспівайте: гаму Ре мажор (гарм.); тритони в ній; акордову послідовність: T53 – S64 – MVII7 - 3mVII7 - D65 – T53.
9. Визначте і проспівайте: гаму сі мінор (гарм.); характерні інтервали в ній; акордову послідовність: t6 – s53 – II65 – D2 – D43– t53
10. Визначте і проспівайте: гаму соль мінор (гарм.); характерні інтервали в ній; акордову послідовність: t6 – s53 – II65 – D2 – D43– t53
11. Визначте і проспівайте: гаму фа мінор (гарм.); тритони в ній; акордову послідовність: t6 – s53 – II65 – D2 – D43– t53
12. Визначте і проспівайте: гаму фа мінор (гарм.); характерні інтервали в ній; акордову послідовність: t6 – s53 – II65 – D2 – D43– t53
13. Визначте і проспівайте: дорійський лад від до #; характерні інтервали в до # мінорі (гарм.); акордову послідовність: 3653- t6 – II7 – D43– D2 – t6
14. Визначте і проспівайте: дорійський лад від до; характерні інтервали в до мінорі (гарм.); акордову послідовність: 3653- t6 – II7 – D43– D2 – t6
15. Визначте і проспівайте: дорійський лад від фа #; характерні інтервали в фа # мінорі (гарм.); акордову послідовність: 3653- t6 – II7 – D43– D2 – t6
16. Визначте і проспівайте: лідійський лад від ля; тритони в Ля-маж. (гарм.); акордову послідовність: T53 – S6 – II43 – D7 - D65 – T53.
17. Визначте і проспівайте: лідійський лад від ля; тритони в Ля-маж. (гарм.); акордову послідовність: T53 – S6 – II43 – D7 - D65 – T53.
18. Визначте і проспівайте: лідійський лад від соль; тритони в Соль-маж. (гарм.); акордову послідовність: T53 – S6 – II43 – D7 - D65 – T53.

19. Визначте і проспівайте: мажорну пентатоніку від ля; характерні інтервали в Ля-маж. (гарм); акордову послідовність: 3mII53 – T(m3) – II7 – II2 - D65 – T53.
20. Визначте і проспівайте: мажорну пентатоніку від мі Ї; характерні інтервали в Мі Ї-маж. (гарм); акордову послідовність: 3mII53 – T(m3) – II7 – II2 - D65 – T53.
21. Визначте і проспівайте: мажорну пентатоніку від сі; характерні інтервали в Сі-маж. (гарм); акордову послідовність: 3mII53 – T(m3) – II7 – II2 - D65 – T53.
22. Визначте і проспівайте: міксолідійський лад від мі; характерні інтервали в Мі-маж (гарм); акордову послідовність: T53 – S6 – II43 – D7 - D65 – T53.
23. Визначте і проспівайте: міксолідійський лад від ре; характерні інтервали в Ре-маж (гарм); акордову послідовність: T53 – S6 – II43 – D7 - D65 – T53.
24. Визначте і проспівайте: міксолідійський лад від фа; характерні інтервали в Фа-маж (гарм); акордову послідовність: T53 – S6 – II43 – D7 - D65 – T53.
25. Визначте і проспівайте: мінорну пентатоніку від сі; тритони в сі мінорі (гарм); акордову послідовність: 3mVII53- t(m3) – II2 – 3mVII7 – D65– t53
26. Визначте і проспівайте: мінорну пентатоніку від сі; тритони в сі мінорі (гарм); акордову послідовність: 3mVII53- t(m3) – II2 – 3mVII7 – D65– t53
27. Визначте і проспівайте: мінорну пентатоніку від фа; тритони в фа мінорі (гарм); акордову послідовність: 3mVII53- t(m3) – II2 – 3mVII7 – D65– t53
28. Визначте і проспівайте: фрігійський лад від до; тритони в до-мінорі (гарм); акордову послідовність: 3b53- t6 – II7 – D43– D2 – t6
29. Визначте і проспівайте: фрігійський лад від ре; тритони в ре-мінорі (гарм); акордову послідовність: 3b53- t6 – II7 – D43– D2 – t6
30. Визначте і проспівайте: фрігійський лад від соль; тритони в соль-мінорі (гарм); акордову послідовність: 3b53- t6 – II7 – D43– D2 – t6
31. Проаналізуйте і проспівайте українську народну пісню «Ой, сад-виноград».
32. Проаналізуйте і проспівайте українську народну пісню «Де ти, моя доле?».
33. Проаналізуйте і проспівайте українську народну пісню «Ой-за гори кам'яної» в обробці М. Леонтовича.
34. Проаналізуйте і проспівайте українську народну пісню «В кінці греблі шумлять верби» в обробці М. Леонтовича.
35. Проаналізуйте і проспівайте українську народну пісню «Тиха вода» в обробці М. Леонтовича.
36. Проаналізуйте і проспівайте фрагмент п'єси в лідійському ладу Б. Бартока.
37. Проаналізуйте і проспівайте пісню «Заповіт» Г. Гладкого.
38. Проаналізуйте і проспівайте пісню «Рушник» П. Майбороди.
39. Проаналізуйте і проспівайте пісню «Києве мій» І. Шамо.
40. Проаналізуйте і проспівайте пісню «Червона рута» В. Івасюка.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «СОЛЬФЕДЖІО»

Разом: 60 год, практичні заняття – 28 год, модульний контроль – 4 год.,
самостійна робота – 28 год.

Модулі	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
Назва модуля	Гармонічне чотириголосся			Хроматизм. Відхилення		
Лабораторні	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
Теми лабораторних	Гармонічне 4-голосся у тісному розташуванні	Гармонічне 4-голосся у широкому розташуванні	Нонакорди S і D групи	Ладова альтерація мажору та мінору	Гармонічні звороти в умовах ладової альтерації	Відхилення в тональності 1 ступеня спорідненості
Самостійна робота	Табл. 6.2					
Види поточного контролю	МКР 1			МКР 2		

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Афоніна О. С., Баранова В. О. Сольфеджіо : навчал. посібник. Вінниця : Нова книга, 2013.
2. Барська З. М. Гармонічне сольфеджіо на основі української музики : хрестоматія. Ч. 1. Одноголосся. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2018.
3. Буравчук А. Сольфеджіо. Київ : Мелосвіт, 2015.
4. Смаглій Г. А. Сольфеджіо : підручник у 6-ти частинах. Харків : Вид-во «Ранок», 2013.

Додаткова:

1. Антків М., Антків Ю. Хорове сольфеджіо. Львів : Сполом, 1997.
2. Диктанти на матеріалі музики Миколи Лисенка / авт.-укл. Дар'я Романець. Вінниця : Нова Книга, 2016.
3. Павленко Т. Сольфеджіо на основі українських народних пісень. К., 2017.
4. Фоменко Л. Сольфеджіо: навч. посіб. 2 вид. Київ, 2018.
5. Ходоровська І. М. Збірник диктантів з сольфеджіо на матеріалі українського фольклору та музики українських композиторів: мультимедійний посібник. К., 2014.

9. ДОДАТКОВІ РЕСУРСИ

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського
www.dnpb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників
<http://pidruchniki.ws/>